

мм. Върху предната страна на корпуса има седем пръстови отвора (*дупки*), обикновено с различни диаметри – между 5 и 10 мм. При различните видове зурни разстоянието между пръстовите отвори варира между 17 и 47 мм. На задната страна в горния край, зад първия (или между първия и втория пръстов отвор), се намира отвор за палеца. Има сведения, че в музикалната теория на Ориента всеки пръстов отвор има специално наименование, означаващо и съответната степен от основната диатонична гама в източната музика [Джуджев, 1975:77-78]. Българските зурнаджии нямат специално название за всеки от пръстовите отвори, наричат ги само *дупки*, но акцентират върху факта, че поредността, разстоянието между отворите и различните им диаметри имат значение за височината и чистотата на тона – “тона да получиш” [М.К., с. 26].

След седемте пръстови отвора, отпред и встрани върху разширението на корпуса има няколко отвора (между 1 и 9), които са известни в литературата като резонаторни отворстия/дяволски дупки (*дешници, душници, отдушници, глашници, помощници, допълнителни дупки*). Според едни зурнаджии дяволските дупки се правят “за по-голям звук да има, по-силен” [И.З., с. 47]. Според други *глашниците* служат, “за да отговара тона – щото ако всичко е запушено не може да отговори най-ниския тон” [М.К., с. 27]. “Без тях не може да свири ясно, ачик” – казва за ролята на резонаторните отворстия при зурната петрички зурнаджия [АИИ БАН Папка 265/№4758]. Понякога в една от страничните дяволски дупки има синджирче, което служи за окачване на зурната.

В горния край на зурната (откъм тясната страна на корпуса) се поставя муфата (*башлъка, главичката*) – дървена част, напомняща тръба с широк горен и раздвоен долен край. Зурнаджии обясняват, че названието *башлък* идва от “баш” – “глава, начало, първото” [Д.К., 10/2001, с. 46]. Дължината на *башлъка* е между 100 и 110 мм, като раздвоената тясна част, влизаща в корпуса на зурната е около 70 мм. Отворът в муфата е с диаметър около 8-10 мм.

Зурнаджии твърдят, че формата и размерите на отвора на *башлъка* определят “тона на музиката” – “звукът на зурната зависи от башлъка” [АИФ, I № 100, с. 5]. С промяна на положението на *башлъка* може да се променя височината на тона: “Ако ти си До и си по-каба, по-дебел тон, аз ще дигна башлъко малко по-нагоре и получавам твоя тон” [М.К., с. 26].

В муфата (*башлъка*) се поставя металическа тръбичка (*канел, калем, медник*) с конична форма. Обикновено направената от месинг тръба се обвива с конци, за да прилепне плътно към муфата. При някои зурни (в Гоцеделчевско) към *медника* е прикрепен метален диск, при други (в Петричко) – диск липсва. Дължината на *медника* с *писката* при различните зурни е между 70 и 80 мм.

Разложки зурнаджия обяснява по интересен начин съответствието между формите на *медника* и зурната. Според него *медникът* “отговаря” по форма на корпуса: горната тънка част съответства на *башлъка*, а долната широка – на *шатора* [М.К., с. 27].

Медникът (*канелката*) има важна роля за звученето на зурната (оказва влияние върху тембъра и височината). Според свирачите *медникът* “дава тон”, различните *канелки* дават “различен глас” на зурната. При гоцеделчевските зурни *канелката* се поставя нагоре, а при петричките се пъха навътре в *башлъка* и затова тонът им е по-висок.

Двойното езиче от тръстика (*писка, пискало, сипси, камиш*) се поставя в горната част на металната тръбичка (*канел, медник*). Свирачите носят по няколко резервни